

Eerste globale reactie op concept Herstelplan Voorschoten 2017 – 2020 (staccato)

1. Analyse van oorzaken en verantwoordelijkheden

Een terugblik en evaluatie is niet alleen om van te leren maar ook om mechanismen in te bouwen dat dit niet meer gaat gebeuren. De hoofdoorzaak leggen bij de dekking van de kapitaallasten is te beperkt en onbegrijpelijk: waar zitten controle, checks and balances, intern en extern? Waarom heeft dit sinds 2007 niet gewerkt? Rol van accountant? Ook andere gronden zijn hoogstwaarschijnlijk aan te wijzen: omvang ambtenaren apparaat, subsidiebijdragen, inkomsten WOZ, niet relevante activiteiten / onderzoeken etc. etc. Welke prikkels, (des-)incentives, mechanismen worden ingebouwd om herhaling te voorkomen? Grondige analyse van de oorzaken van dit echec geeft ook positieve uitstraling naar provincie en burgers: het zgn. zelfreinigend vermogen bij calamiteiten werkt nog bij ons bevoegd gezag.

2. Hinken op 2 gedachten

Van essentieel belang is om na te gaan wat we wil en kan doen m.b.t. de samenwerkingsgedachte met buurgemeenten. Zie Corpus bijeenkomst afgelopen dinsdagavond over Toekomstvisie en Leidse Regio 2027. Niet alleen viel op de sluimerende insteek naar fusie maar ook erg lage score (laagste van de 5 gemeenten) van vertrouwen en betrokkenheid burgers t.o.v. haar gemeentelijk bestuur. Ook in de concept notitie wordt gerefereerd aan een mogelijke (afgedwongen) fusie. In dit geval ontstaat ander scenario want dan is het in gemeenteland niet ongebruikelijk versneld het tafelzilver te verkopen. Tevens ontbreekt in het zeer gevarieerde samenwerkingspakket inzicht in: wat levert samenwerking op, wat zijn de indirecte kosten en neveneffecten en is schaalvergroting een voorwaarde voor schaalvoordelen?

3. De uitgangspunten

Deze zijn sterk richtinggevend aan de latere keuzes en worden niet onderbouwd. De 50 % lasten verlagen en 50% inkomsten verhogen is mij te makkelijk. Mede gelet op de verantwoordelijkheid zou als uitgangspunt gebruikt moeten worden: 30% bezuiniging binnen gemeentelijk domein sec (bestuurlijk, ambtenarij en tafel zilver), 35 % vermindering voorzieningen en subsidies (ten nadele van burgers en organisaties) en 35 % lastenverhoging (burgers en bedrijven, verenigingen). Tevens reken ik onder ontzien van het sociale domein ook armoede bestrijding en WMO. Tot slot wordt voorgesteld bij de uitgangspunten ook te wijzen op versterking van de relatie met burgers. Dit kan op vele manieren en hoeft niet altijd geld te kosten maar levert veel (goodwill en begrip) op. Met de overige uitgangspunten kan ingestemd worden. Alleen zuur is overdone, zoet hoort erbij.

4. Buurt, wijk, gemeente en regio

In het licht van de gewenste en noodzakelijk investering in de relatie met de burgers van Voorschoten is het, mede in het licht van de uitkomsten burgeronderzoek Corpus, slechte voorbeelden (Dobbewijk, Vlietwijk, Stationsgebied, Zeeheldenbuurt / Feministenbuurt etc.) is het relevant op de banden vanuit de gemeente met de burgers meer en structureel op buurt en wijkniveau aan te halen en daarin te investeren (open beleidsontwikkeling / bottom-up beleid) en op boven lokaal niveau meer een traditioneel top down beleid te voeren. Veel vrijwilligerswerk speelt zich, onbaatzuchtig af op buurt en wijkniveau o.m. door gepensioneerden en personen die de arbeidsmarkt vroegtijdig verlaten hebben. Om deze maatschappelijk erg waardevolle bijdrage op velerlei terrein te behouden en stimuleren is naast waardering en respect soms ook een kleine tegemoetkoming vereist. Als smeerolie in de samenleving betaalt dit zich in positieve zin meer dan terug.

5. Omissies en p.m.

Het is altijd relevant na te gaan waar de impliciete keuzes zitten, wat overgeslagen of geparkeerd wordt. Ook hier valt op de enorme bias op het overhevelen van de stevige problematiek naar derden en nauwelijks bij zich zelf direct te raden gaan: circa 50 K besparing door (piketregeling,

ondersteuning college en lagere representatiekosten). De overige 2,9 miljoen worden vnl. buiten het gemeentelijk apparaat neergelegd. De indeling is 8 denklijnen en schillen lijkt plausibel maar loopt qua indeling toch soms spaak, zie bijv. onderhoud buitenruimte (6) en onderhoud sportterreinen (7) kunnen ook onder voorzieningen niveau (1) vallen hetgeen weer effect heeft op de portemonnee van anderen.

Het verzilveren van eigen onroerend goed w.o. de ijsbaan wordt p.m. geplaatst en kan ook taakstellend met een budget ingecalculeerd worden, waardoor andere voorstellen later weer kunnen worden opgeheven. Ook is erg opvallend dat omvang en functioneren van ambtelijk apparaat niet meegenomen wordt in de voorstellen (zie boventalligheid Berenschot rapport). Een taakstellende reductie (SMART) is aan te bevelen. Hetgeen ook weer ruimte geeft voor nieuw beleid te ontwikkelen. Verder is het relevant na te gaan of er besparingsmogelijkheden zijn bij het extern inhuren, doen van onderzoeken, enquêtes of wel gebruik maken van collegiale ambtelijke expertise bij andere buurgemeenten. Denk aan specialistische kennis en knowhow, dat kleinere gemeenten ontbeert.

6. Meer in de diepte

Alvorens hier op in te gaan kan geconstateerd worden dat de afweging / bezuinigingshoogte moeilijk op haar merites ingeschat kan worden door het ontbreken van zicht op de huidige totale uitgave. Een voorbeeld: reductie van reductie ondersteuning college van 10 K euro en verlagen subsidie alg. gezondheidszorg en vrijwilligersorganisatie van 11K euro lijken nagenoeg vergelijkbaar maar kan niet bepaald worden door ontbreken huidige niveau van faciliteiten. Stel budget voor college is 50K euro en van gez. zorg / vrijwilligersorganisatie 15 K euro ontstaat ander beeld dan wanneer de uitgangssituatie gelijk is.

Bij diverse voorstellen zullen enige kanttekeningen gemaakt worden.

- Sluiten zwembad: argument is dat Leiden nieuw bad gaat bouwen, vlak bij Voorschoten: is het niet zinvoller dit met Leiden uit te onderhandelen en voor regio bad het Wedde te gaan? Waarom samenwerken als er niets gegund wordt?
- Armoedebeleid bezuiniging: te weinig creatief en teveel boekhoudkundige exercitie: op langere termijn veel voordeliger om hierin te investeren en mensen weer op weg te helpen.
- OZB verhogen: zie opmerkingen bij 2: beperkte verhoging is onontkoombaar maar dit percentage is te hoog (zie ook BiZa afspraken: max. 2 %). De helft van het taakstellend bezuinigingsbedrag wordt op deze wijze direct bij de burgers / huiseigenaren / ondernemers gelegd.
- Inperken advies en overleg circuits en samenvoegen per domein lijkt goede zaak.
- Het verminderen / stoppen van soms jarenlange gemeentelijke subsidies kan de omvalkans van projecten sterk vergroten. Wellicht kan de gemeente in overleg met deze organisaties treden om samen op te werken naar een nieuw verdienmodel vanuit beider verantwoordelijkheid (externe subsidies, facility sharing, sponsoring etc.)
- Verzilveren bezit en Slim investeren (onderscheid is arbitrair): nu in actie komen, principe uitspraken, geen lange baan, argumentatie dat er maatschappelijke weerstand komt is gelegenheidsargument. Er zijn 4 schaatsbanen in Leiden w.o. een in Stevenshof en er wordt klimatologisch hier in het westen van het land minimaal meer geschaatst. Ga voor een overdekte jaar rond baan in Leiden.
- Stoppen platform duurzaamheid en hoogspanning: kijk of ze onderdeel kunnen worden van groter geheel, stoppen is overigens beslissing van de platforms zelf.

7. Tot slot

Gemist wordt een stukje creativiteit in de concept notitie. Een slimme agenda voor het aantrekken van externe investeringen, vlot trekken van vastzittende vastgoed dossiers, visie op en ruimte bieden voor experimenten op terrein van zorg, veiligheid, leefomgevingsvraagstukken en sociale cohesie in deze veranderende situatie. Relatie management met provincie en zorgvuldige omgang en communicatie met eigen burgers blijven aandachtspunten in dit proces.

9 maart 2017